

Le Monde diplomatique nr 12 2023, norska versionen av månadstidningen handlar huvudtemat om "Katastrofen i Gaza." Bifogar nedan en av artiklarna, som bl.a. handlar om en sammanfattning av Israels politik genom åren. AI översätter spontant artikeln från norska till svenska.

"Extremhögerens planer på **israelisk** expansion

Israels våldsamma och urskillningslösa repressalier som svar på de massakrer som Hamas begått inom israeliskt territorium har lämnat Gaza i ruiner. Tusentals civila har dödats och skadats. Nu riskerar palestinierna att fördrivas från enklaven för gott.

[Gilbert Achcar](#)

december 2023

.Det sägs att det är lättare att starta ett krig än att avsluta det. Israels krig mot Gazaremsan håller nu på att bli en övertygande illustration av detta talesätt. För Israels extremhöger, som är dominerande i Benjamin Netanyahu-regeringen som bildades i slutet av 2022, gav Hamas-operationen "Al-Aqsa-floden" ett perfekt tillfälle att genomföra planen för ett större Israel som inkluderar Västbanken och Gaza, i med andra ord hela det brittiska mandatet Palestina (1920–1948).

Likudpartiet, som Netanyahu har lett sedan 2005 (och från 1996 till 1999), har sina ideologiska rötter i en fascistinspirerad rörelse från mellankrigstiden som kallas revisionistisk sionism. Före upprättandet av staten Israel kämpade denna ström för att det sionistiska statsprojektet skulle omfatta alla territorier i det brittiska mandatområdet, inklusive Transjordanien (geografiskt likvärdig med dagens Jordanien) som britererna gav till den hashemitiska kungafamiljen 1921. Efter etableringen av Israel koncentrerade sig de revisionistiska sionisterna på mandat Palestina och kritiserade vänstersionisterna i David Ben-Gurions socialistiska parti Mapai för att ha stoppat kriget 1949 utan att erövra Västbanken och Gaza.

För Ben-Gurion och hans partikollegor var det bara en tidsfråga: de två områdena ockuperades 1967. Sedan dess har Likud ständigt försökt överträffa de territoriella planer som vänstersionisterna och deras

allierade har gjort för dessa områden. Istället för att fly från striderna, som 1948, höll den stora majoriteten av befolkningen på Västbanken och Gaza fast vid sin mark och sina hem 1967. De hade lärt sig läxan från 1948: 80 procent av de palestinska invånarna i det området var staten av Israel etablerades slutligen följande år, det vill säga 78 procent av det mandaterade territoriet i Palestina, hade flytt till en tillfällig tillflyktsort, som visade sig vara permanent när den nya staten vägrade dem att återvända. [Detta landgripande är kärnan i vad araberna kallar *nakba*](#), "katastrofen".

Likud vid makten

När det inte skedde någon ny palestinsk utvandring 1967 – även om 245 000 palestinier, de flesta av dem flyktingar från 1948, flydde till andra sidan Jordanfloden – stod den israeliska regeringen inför ett dilemma: om de annekterade de två territorierna och beviljade invånarna israeliskt medborgarskap, skulle staten Israels judiska karaktär äventyras; om de annekterade utan naturalisering skulle det skapa en officiell apartheid och gå utöver statens demokratiska karaktär (en "etnisk demokrati", enligt den israeliska sociologen Sammy Smooha). Lösningen på dilemmat – känd som Allon-planen, efter vice premiärminister Yigal Allon som utarbetade den 1967–1968 – var att över tiden ta kontroll över Jordandalen och områdena med låg palestinsk befolkningstäthet på Västbanken, och så småningom för att återföra de mer tätbefolkade områdena till Jordanien.

Likud motsatte sig denna plan och insisterade på att de två områden som ockuperades 1967 helt måste annekteras och koloniserats och inte begränsas till de områden som ingår i Allon-planen i Judéen och Samarien (det bibliska namnet på de områden som Västbanken är en del av). Partiet vann valet 1977, så den högerextrema sionismen hade tagit över styret av Israel mindre än trettio år efter att staten hade grundats. Den extrema högern har suttit vid makten under de flesta av de 46 år som har gått sedan dess (16 av dem med Netanyahu som premiärminister), och har bara blivit mer extrem under den tiden.

Det palestinska upproret som bröt ut hösten 1987, känt som den första intifadan, försvagade Likuds hegemoni och utsikterna till ett större Israel. Labourpartiet återvände till makten 1992 under Yitzhak Rabin, som var mer än någonsin fast besluten att genomföra Allon-planen. Eftersom Jordanien officiellt hade avstått från kontrollen över Västbanken 1988, mitt under intifadan, blev Palestina Liberation Organization (PLO) den israeliska regeringens motsvarighet i förhandlingarna. PLO:s ledning gick tillfälligt med på att överge sitt tidigare ovillkorliga villkor att den israeliska armén måste dra sig tillbaka från alla palestinska områden som ockuperades 1967 och att bosättningarna måste avlägsnas och inga nya byggas. Förhandlingarna ledde fram till Osloavtalet som Rabin och Yasir Arafat undertecknade i Washington i september 1993 under Bill Clintons överinseende.

Etnisk rensning

1996 återgick Likud till makten under Netanyahus ledning, men besegrades tre år senare av Labourpartiet, ledd av Ehud Barak. Netanyahu var tvungen att avgå som partiledare och ersattes av Ariel Sharon. Han ledde Likud till seger 2001, efter att ha provocerat fram den andra intifadan med sitt besök på Haram al-Sharif (tempelberget) i Jerusalem hösten 2000. 2005 genomförde han ett ensidigt israeliskt tillbakadragande från Gazaremsan och avlägsnade sig de få bosättningarna där, för att tillfredsställa den israeliska militären, som hade svårt att kontrollera detta tätbefolkade område. Sharon var främst intresserad av att annektera så mycket av Västbanken som möjligt, och han eftersträvade alternativet som beskrivs i Allon-planen på ett maximalistiskt och ensidigt sätt.

Netanyahu, som Sharon hade utsett till finansminister, avgick från regeringen i protest mot tillbakadragandet från Gazaremsan. Han motiverade det med säkerhetshänsyn, men strök samtidigt Likuds mest ideologiska väljare och nybyggarrörelsen med håret. Efter utträdet hamnade Sharon i strid med sitt parti, som han lämnade hösten 2005. Han överlämnade rodret till Netanyahu, som blev premiärminister igen

2009, en post han innehade fram till juni 2021, vilket slog det tidigare rekordet av Ben-Gurion. I december 2022 var han återigen tillbaka som premiärminister efter att ha allierat sig med två partier från den högerextrema religiösa sionismen, som den israeliska förintelsehistorikern Daniel Blatman kallar "nynazister". ¹

Partiet Jewish Power (Otzma Yehudit), ledd av Itamar Ben-Gvir, är en direkt fortsättning på Kach-partiet, grundat av den judiske extremisten Meir Kahane, som ville ha en omedelbar "överföring" av alla araber från "Land Israel", med andra ord en etnisk rensning av hela området mellan Medelhavet och Jordanien. ² Bezalel Smotrich, ledare för det religiösa sionistpartiet, skapade rubriker i oktober 2021 när han sa till de arabiska representanterna i Knesset: "Ben-Gurion gjorde ett misstag när han inte avslutade jobbet och kastade ut er 1948." ³

Ett politiskt tillfälle

Dagens israeliska regering domineras av män som vill skapa ett större Israel genom att annektera de territorier som erövrades 1967 och tränga undan den infödda befolkningen. Men ett sådant projekt kan under normala omständigheter bara ske under lång tid, utan någon garanti för framgång, det vill säga genom en smyg annektering av Västbanken med [ständig expansion av bosättningarna och trakasserier av de infödda](#) – båda har intensifierats efter att den högerextrema regeringen kommit till makten – samt strypt Gaza ekonomiskt.

Liksom Bush-administrationen, som var full av människor som hade uppmanat Clinton att invadera Irak men inte hittat någon förevändning för att göra det, behövde Israels extremhöger en bra politisk möjlighet. Det är här parallellen mellan attackerna den 11 september 2001 och Hamas agerande den 7 oktober, som Netanyahu lyfte fram när USA:s president Joe Biden besökte Israel den 18 oktober, är mest relevant. Hamasattacken utnyttjades omedelbart av hela extremhögern i Israel för att driva på den expansion de vill ha.

Den israeliska militären var uppenbarligen inte beredd på att något sådant här skulle hända. Krigsplanerna efter den 7 oktober måste utarbetas i all hast, vilket förklarar varför det tog tid för markoffensiven på Gazaremsan att starta. Men de tre veckorna mellan Hamas-operationen och invasionen den 27 oktober användes för intensiva bombningar av stadsområden, så att markoffensiven skulle kosta så få israeliska soldater som möjligt – och desto fler palestinier, av vilka många oundvikligen var barn.

Läckt dokument

Den israeliska regeringens bristande hänsyn till civilbefolkningen, som delas av krigskabinettet som bildades den 11 oktober, uttrycktes direkt av försvarsminister Yoav Gallant, Netanyahus "moderata" rival i Likud, när han den 9 oktober tillkännagav en fullständig belägring av Gaza. Strip, kallar fienden "mänskligt djur". Sedan dess har en rad andra ministrar och framstående politiker, kommentatorer och intellektuella gjort liknande uttalanden. 4 Så många att den 9 november stämde 300 advokater Israel till Internationella brottmålsdomstolen (ICC) för "folkmord i Gaza" - en anklagelse som förutsätter att Israel har handlat med uppsåt. 5

Anklagelsen inkluderar också "befolkningsöverföring", med den pågående massförflyttningen av befolkningen till Gazaremsan. Här råder mycket mindre tvivel om avsikten. Efter den 7 oktober utarbetades en plan för Gaza av det israeliska underrättelseministeriet – som leds av Likud-medlemmen Gila Gamliel och säkerställer samordningen mellan den externa underrättelsetjänsten Mossad och den interna Shin Bet. Planen slutfördes den 13 oktober och avslöjades 14 dagar senare av den israeliska nättidningen Mekomit. 6 Planen, kallad "Alternativ för en politik med avseende på civilbefolkningen i Gaza", överväger tre alternativ: a) befolkningen stannar kvar i Gazaremsan och styret ges till den palestinska myndigheten, b) befolkningen finns kvar och styrs av en ad hoc-myndighet skapad av Israel, eller c) evakuerad från Gaza till Sinaiöknen i Egypten.

I dokumentet bedöms de två första alternativen som bristfälliga och det påpekas att de inte ger en tillräcklig "avskräckande effekt" på lång sikt. Alternativ c kommer å andra sidan "ge positiva långsiktiga strategiska resultat för Israel", och det anses "genomförbart" förutsatt att "det politiska lagret i Israel" visar beslutsamhet inför internationellt tryck och lyckas säkra stöd från USA och andra pro-israeliska länder.

I detta tredje scenario förutser ministeriet att civilbefolkningen först kommer att evakueras från stridszonen och sedan överförs till egyptiska Sinai. Flyktingarna kommer först att inkvarteras i tältläger. "Nästa fas inkluderar skapandet av en humanitär zon för att hjälpa Gazas civilbefolkning och bygga städer i ett vidarebosättningsområde i norra Sinai", samtidigt som man upprättar en säkerhetszon på båda sidor om gränsen.

Dokumentet beskriver sedan hur överföringen av Gazas befolkning kan genomföras. Man rekommenderar att evakuera icke-stridande från stridszonen, samtidigt som man koncentrerar bombningarna till norra delen av Gaza för att bana väg för en markoffensiv som kommer att börja i norr och först sluta när hela Gazaremsan är ockuperad. Planen understryker också att "det är viktigt att hålla vägarna söderut öppna för att möjliggöra evakuering av civilbefolkningen mot Rafah", den enda gränsövergången mot Egypten. I dokumentet påpekas att detta alternativ måste ses i ett internationellt sammanhang där stora förflyttningar av människor från krigsområden – som Afghanistan, Syrien och Ukraina – har blivit vanliga.

"Frivillig vidarebosättning"

Samma dag som PM från underrättelseministeriet slutfördes, uppmanade den israeliska armén befolkningen i norra Gaza att gå söderut. Den 30 oktober rapporterade Financial Times att Netanyahu hade försökt få europeiska regeringar att pressa Egypten att ta emot flyktingar från Gaza. 7 Individuella deltagare vid Europatoppmötet den

26–27 Oktober stödde denna befolkningsöverföring, men Frankrike, Storbritannien och Tyskland sägs ha sett det som orealistiskt.

Enligt underrättelseministeriet kommer Egypten i alla fall att ha "en folkrättslig skyldighet att släppa in civilbefolkningen". I utbyte mot samarbete ska Egypten ha erbjudits ekonomiskt stöd för att mildra den ekonomiska krisen i landet. Men trots en statsskuld på nästan tio procent av BNP har Egyptens president Abdel Fattah al-Sisi kategoriskt avvisat all överföring av Gazas befolkning till Egypten. Hans regering har till och med organiserat en reklamkampanj med budskapet "Nej till likvideringen av den palestinska saken på Egyptens bekostnad."

Det är verkligen inte stödet till palestinierna som fick Egypten att avvisa erbjudandet. Det gjorde Sisi klart när Tysklands förbundskansler Olaf Scholz åkte till Kairo den 18 oktober för att höra vad han tyckte om förslaget. Han betonade att en överföring av Gazas befolkning till Sinai skulle göra egyptiskt territorium till "en bas för attacker mot Israel" och därmed äventyra relationerna mellan de två länderna. ⁸ Den egyptiska regeringen är medveten om hur explosiv Palestinafrågan kan vara, och kriget mot Gaza har höjt temperaturen ytterligare. På samma sätt har Jordaniens regering, oroad över det allt intensivare våldet från bosättarna och den israeliska armén på Västbanken sedan den 7 oktober, varnat för all påtvingad överföring av palestinier till andra sidan Jordanfloden.

De israeler som förordar en förflyttning av Gazas invånare kan ändå, om planen går igenom, slå vad om att folkmassor kommer att fly från invaderande styrkor och överväldiga de egyptiska gränsvakterna. Avslaget från Egyptens underrättelseminister fick Gamliel i sin tur att be det internationella samfundet att acceptera palestinierna från Gaza och betala för deras "frivilliga vidarebosättning" över hela världen, istället för att mobilisera medel för återuppbyggnaden av enklaven. ⁹

Washingtons alternativ

Men Washington har varit tydlig mot att flytta palestinier från Gaza. Samtidigt som de ger oreserverat stöd till kriget har amerikanska ledare upprepade gånger varnat Israel. Redan den 15 oktober gjorde Joe Biden klart i en intervju med tv-kanalen CBS att han var emot en ny ockupation av Gaza, samtidigt som han ansåg att det var nödvändigt att invadera Gazaremsan för att utrota Hamas. ¹⁰ Denna inställning förklarar varför Washington har vägrat att uppmana till vapenvila tills målet att eliminera Hamas har uppnåtts. Med andra ord, Washington och dess allierade godkänner en tillfällig ockupation av Gaza för att utrota Hamas, men vill att Israel ska dra sig tillbaka efteråt.

Alternativet Washington förespråkar är att återuppta Osloprocessen, som har stått stilla sedan den andra intifadan vid sekelskiftet. "Det måste finnas en väg till en palestinsk stat", sa Biden på CBS. Biden kommer att öppna denna väg genom att överföra makten i Gaza till den palestinska myndigheten i Ramallah. I en krönika i Washington Post den 18 november upprepade han sitt stöd för tvåstatslösningen och ville att Gaza och Västbanken skulle föras samman under en "återupplivad" självstyrande myndighet.

De flesta västerländska regeringar är också för detta alternativ, liksom Ryssland, Kina och de flesta arabländer. Delar av den israeliska oppositionen är också positiva till det, men de har ändå stött Netanyahu tillkännagivande om att Israel "på obestämd tid" kommer att ta hand om säkerheten i Gazaremsan. ¹¹ Detta är ståndpunkten för den nuvarande oppositionsledaren Yair Lapid från centerpartiet Yesh Atid, som vägrade att gå med i krigskabinettet. ¹²

Ny nakba?

Med tanke på vad Israel har aviserat är det uppenbarligen meningslöst att försöka återuppliva Osloprocessen och skapa en palestinsk stat. En palestinsk stat etablerad inom ramen för Osloavtalet kommer inte att vara något annat än en bantustan helt underställd Israels vilja – långt ifrån de minimivillkor som palestinerna kan acceptera för en fredlig

lösning, det vill säga ett fullständigt israeliskt tillbakadragande från alla ockuperade territorier 1967, avveckling av bosättningarna och arrangemang för flyktingarnas återvändande. Dessa villkor fastställdes i ett dokument som utarbetades av palestinska fångar i israeliska fängelser 2006 och godkändes av nästan alla palestinska politiska organisationer, inklusive PLO och Hamas.

Det finns mycket större anledning att frukta att kriget i Gaza kommer att leda till en ny nakba, som palestinerna snabbt förutspådde och israeliska politiker öppet har meddelat, vilket också kommer att skapa problem med flyktingar på egyptisk mark, eller i bästa fall "internt fördrivna personer". » i läger i södra Gaza. Det är också tydligt att målet att utrota en organisation så djupt rotad i befolkningen som Hamas är i Gaza inte kan uppnås utan massmord av civila.

Alla dessa punkter visar hur oansvariga de västerländska regeringarna har varit i sin iver att ge sitt ovillkorliga stöd till Israel. Det kommer oundvikligen att slå tillbaka på dessa länders egna intressen och säkerhet. Men det verkliga slutspelet i Gaza kommer att avgöras av hur kriget utvecklas på marken och det internationella trycket mot Israel."

Översatt av redaktionen

Gilbert Achcar är professor i utvecklingsstudier och internationell politik vid SOAS University of London. "

/Birgitta Lardell

[Visa mer från Jan Wiklund](#)